

Slikanica 1001 pravljica

Za mlade bralce, ki preberejo neko literarno delo, v katerem so omenjena druga dela, je lahko zelo zanimiva spodbuda, da poiščejo in preberejo tudi tiste knjige, ki so navedene v besedilu z izrazito medbesedilno navezavo.

Za predstavitev takega načina dela z mladimi bralci v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju sem zbrala avtorsko slikanico Lile Prap **1001 pravljica** (2005 in več izdaj), v kateri je zelo močna navezava na kanonska besedila, ki naj bi jih učenci ob koncu prvega VIO poznali. Seveda lahko mladi bralec bere tovrstno besedilo, kljub temu da ne pozna izhodiščnih besedil, v polni meri pa lahko v zgodbi uživa in se zabava ob sestavljanju novih in novih pomenov, ko prebere vse

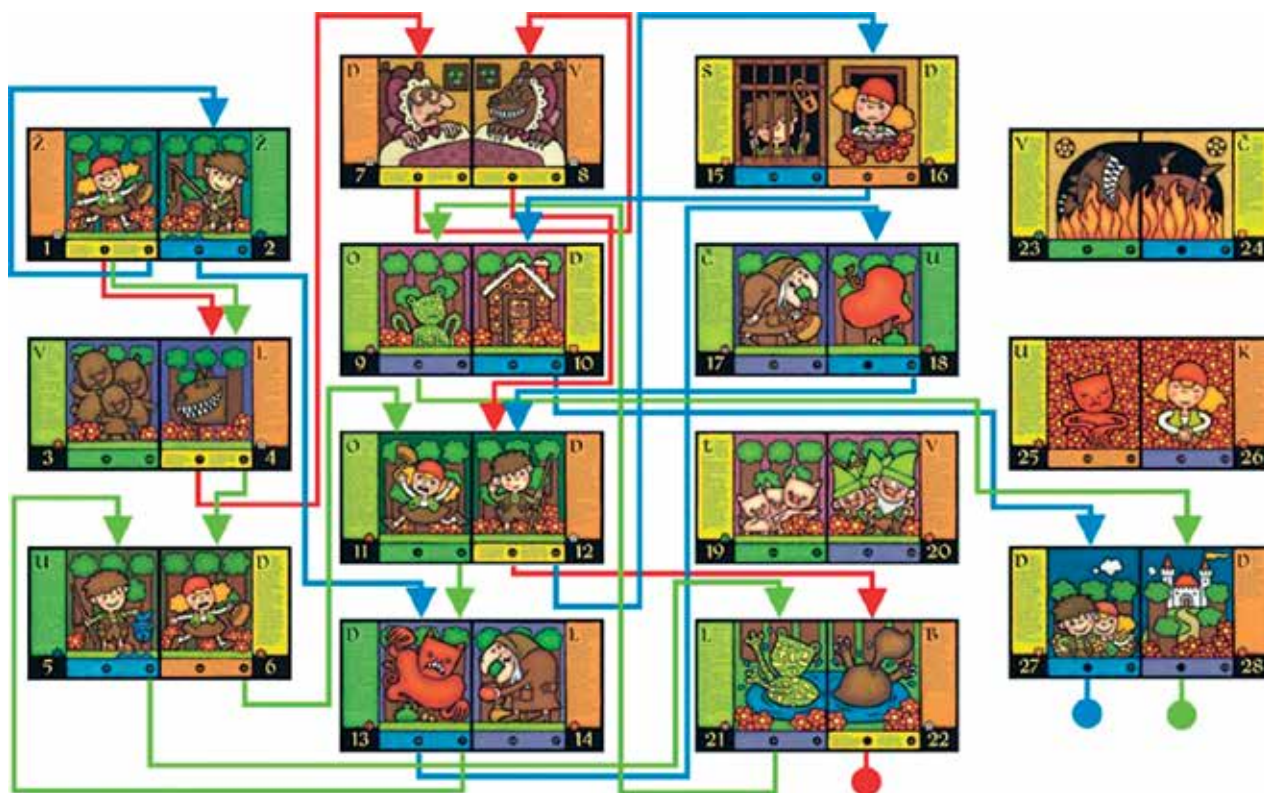
knjige, ki so v izbrani slikanici omenjena.

Lila Prap (s polnim imenom Lilijana Praprotnik Zupančič) je v slikanici *1001 pravljica* združila prepoznavne kanonske pravljice v različne zgodbe. Slikanica je sestavljanka, v kateri otrok izbira nadaljevanje in se odloči, kdaj bo konec zgodbe. Ob koncu vsake strani sta dva možna zaključka, med katerima otrok izbira, pri izbranem zaključku je napisana številka strani, ki pomeni nadaljevanje zgodbe.

Bralec se že na začetnih dveh straneh odloči, katero zgodbo bo bral: o ljubki in prijazni deklici ali o nagajivem in nesramnem dečku. V slikanici so upodobljeni arhetipski liki deklice in dečka, medvedov, volka, žabe, sladkorne hišice, duha,

čarovnice, pujskov, palčka in gradu. Vse pravljice imajo na zadnjem veznem listu v ilustraciji združen en literarni prostor, ki obsega gozdnato in travnato pokrajino z ribnikom. Literarne osebe nimajo imen, le tako se lahko povezujejo v zgodbe, avtorica pa je ohranila karakterne lastnosti iz izhodiščne pravljice.

Mladi bralec ob sestavljanju pomenov izhodiščnih pravljic in slikanice Lile Prap na igriv način spoznava pravljice, ki sodijo v kanon kulturne dediščine človeštva, kar je lahko odlična motivacija za branje, ne samo predlagane slikanice, temveč vseh besedil, na katere se *1001 pravljica* navezuje.

Slika: Primeri izbirnega branja

Vir: Osebni arhiv Lilijane Praprotnik Zupančič.

Tabela: Pravljice, katerih motivi so uporabljeni v delu *1001 pravljica*.

LITERARNI LIK V 1001 PRAVLJICI	NASLOV IZHODIŠČNE PRAVLJICE IN AVTOR	IME LITERARNEGA LIKA V IZHODIŠČNI PRAVLJICI	UPORABLJENI MOTIVI
pridna deklica	Rdeča kapica, Brata Grimm	Rdeča kapica, volk, babica	Uporabljena je celotna pravljica: naivna deklica, ki gre prvič od doma, sreča volka, njeno nabiranje cvetja, prihod k babici in znameniti dialog o velikih očeh in ustih. Rešitelj je deček; volk se, s kamni v trebuhu, utopi, ko se želi odžejati.
nagajivi deček	ni	ni	Lila Prap je uvedla dečka, ki je v več vlogah (odpre stekleničko, v kateri je duh; v vlogi Janka, kraljeviča itd.), je neke vrste rdeča nit ali ključ, ki sestavlja vse zgodbe. Ujame zlato ribico, ki izpolnjuje želje, a si ne zaželi nič zase, temveč da se ribica spremeni v žabo.
trije medvedi	Zlatolaska in trije medvedi, ljudska (tudi avtorska: Robert Southey, Hans Ch. Andersen)	Zlatolaska, oče medved, mama medvedka in mali medvedek.	Medvedi se vrnejo s sprehoda, največji ugotovi, da je nekdo jedel njegovo kašo, srednji, da je nekdo sedel na njegovem stolu, najmlajši pa najde v svoji postelji spečo deklico. Deklica se je še pravi čas zbudila in zbežala z brloga v gozd.
žaba	Žabji kralj, brata Grimm	princeska, žaba - princ	Deklci pade zapestnica v ribnik, žabi obljubi poljub v zameno, da ji ta prinese zapestnico. Deklica se izmotava, a na koncu vendarle poljubi žabo, ta se spremeni v princa, odjahata v njegov grad, poročita se in srečno živita do konca svojih dni.
zver	Lepotica in zver, Charles Perault	oče, tri hčere, zver	Tretja hči je pripravljena izpolniti očetovo obljubo zveri, ki ga je rešila iz gozda. Odide na grad zveri, ki jo odreši njena ljubezen in vdanost, da se spremeni nazaj v princa. Poročita se in srečno živita na gradu do konca svojih dni.
čarovnica, deček in deklica	Janko in Metka, brata Grimm	Janko, Metka, čarovnica, oče, mačeha	Deček in deklica najdeta hišico, vso iz slaščic; čarovnica ju zvabi v hišo, dečka zapre, deklica pa mora opravljati gospodinjska dela. Čarovnica si obeta, da bo dečka pojedla, a deklica zbere pogum in porine čarovnico v kotel vrele vode. Na koncu uspe rešiti dečka, vrneta se domov.
hudobni duh	Duh iz steklenice, več verzij ljudske pravljice (Tisoč in ena noč), tudi brata Grimm	duh, moški (ribič, gozdar)	Uporabljen je najbolj poznani motiv človekove prevare nad duhom: ko deček (drvar, ribič) spusti iz stekleničke duha, ga hoče ta iz maščevalnosti, ker je bil stoletja zaprt, ubiti. Duh pojasni, da bi predavnimi leti tistega, ki bi ga rešil, nagradil, ker pa je bil tako dolgo zaprt, bo rešitelja ubil. Deček želi pred smrtjo videti, kako je tako velik duh sploh lahko bil v steklenički; naduti duh mu pokaže, a ga deček zapre nazaj v stekleničko. Po nekaterih variantah ga ponovno spusti, potem mu duh izpolnjuje želje.
otožna deklica	Motovilka, brata Grimm	Motovilka, princ, čarovnica	Uporabljen je motiv deklice, ki je zaprta v grajskem stolpu, po ribiški vrvi k njej spleza deček, ona ga skrije pred hudobnim duhom (ne pred čarovnico, kakor v izhodiščnem besedilu).
trije prašički	Trije prašički, ljudska pravljica	trije prašički, volk	Uporabljeni so temeljni motivi pravljice: gradnja hiš, prvi iz slame, drugi iz vej, tretji jo sezida iz kamnov. Volk prvo in drugo hišico uniči, tretje pa ne more odpihniti. Ko želi priti skozi dimnik, prašički zakurijo, volku spodrsne in pade v lonec vrele juhe, ki so jo kuhali na ognjišču.
škratje, deklica	Sneguljčica, brata Grimm	Sneguljčica, sedem palčkov, princ, mačeha	Palčki najdejo spečo deklico, ko pridejo domov. Uporabljen je tudi motiv zastrupljenega jabolka; ki ga kraljica – hudobna čarovnica ponudi deklici. Ta se zgrudi kot mrtva, a jo reši princ. Lila Prap umesti zaključni dogodek izhodiščne pravljice – princ reši deklico, se z njo poroči in srečno živita do konca svojih dni – na konec slikanice (branje vodi na isto zaključno stran kot zgodba o žabi in deklici).